

По багатьох невеселих експериментах у напрямку
ідеальної Республіки, виявилось, що найзадовіль-
ніше окреслює правителя те, що можна описати як
Деспотизм, стриманий Динамітом...

*В. Ш. Гілберт*¹

Коли я прокинувся, вона лежала поруч, достоту мертва,
із вирваною горлянкою. Просякла кров'ю подушка
волого блистіла, мовби низинне пасовисько після тиж-
невої зливи. У роті відчувався знайомий, огидний і не-
помильний присмак. Я сплюнув у долоню — яскраво-
червоне. «Ох, ну що за напасть, — подумав я. — Маєш
тобі знову».

Я виповз із ліжка та спробував напружити сонний
мозок. Є люди, яких кризові ситуації штовхають до рі-
шучих дій. А я туманію, ніби візок, загрузлий у м'якій
землі, колеса крутяться і крутяться, а зчеплення нема.

¹ Цитата із савойської опери *Utopia, Limited*, або «Квіти прогресу», лібрето до якої написав сер Вільям Швенк (В. Ш.) Гілберт, британський драматург, лібретист, поет та ілюстратор. Уперше цю оперу поставили на сцені Савойського театру 1893 року. — Тут і далі прим. пер.

Кров *розтікається* — не спиниш, як не старайся. Тож я вчинив за прикладом «першого імператора¹» та побудував велетенську довкружну стримувальну стіну з матерії: простирадл, гардин, настінних покривал, усіх моїх сорочок, крім тієї, що на мені (хоча і їй, звісно, кінець), — пішла практично вся тканина, що була в домі. Замкнувши помалу цю тканинну дамбу довкола ліжка, я спромігся порятувати від крові стіни та двері, звідки такі плями вже було б не вивести. Повірте мені, про кров я знаю все. Щоразу, коли простирадло чи гардина просякали кров'ю наскрізь, я загортав їх у щось іще та перекладав нагору цієї купи. Зі шпилью тягнулося до неба тіло, ніби світоч на вершині гори. На щастя, підлога була із мармуру, а це чи не єдиний матеріал на землі, на якому кров не залишає вічних слідів. Я загорнув тіло у вишуканий і дуже дорогий еліанський килим, який придбав лише тиждень тому, та тісно скрутив мотузкою.

Щоб витягнути це брудне жахіття надвір, я застосував модифікацію методу трелювання²: узяв міцну цинковку з кокосового волокна, яка знайшлася в мене з тої чи тої причини, та проколов дірки у двох кутках, крізь які пропустив мотузку.

Все це досить гарно пішло по гладкій мармуровій підлозі, хіба лишилося кілька іржаво-коричневих пасем,

¹ Цинь Ши Хуан-ді — засновник і перший імператор династії Цинь, який об'єднав розрізнені китайські держави в єдину імперію. Започаткував процес з'єднання окремих кордонних укріплень у єдину стіну, сьогодні відому як Великий китайський мур.

² Трелювання — термін із деревозаготівельної промисловості, спосіб переміщення деревини тяговим обладнанням.

які потім зовсім нескладно повитирати. До бічного виходу — а там лише закинути брудний згорток понищеної тканини та скрученого килима в мою розкішну бричку, вартістю вісімсот гульденів (суто для потурання собі — стільки заробляю, а постійно в кишені порожньо!), запрягти коня — і поїхали. Милі за дві від місяця, де я на той час жив, був виритий кар'єр. Глибокий, із крутими стінками та дном, порослим чагарниками, лозами та заростями. Я випряг коня, навалився плечем на заднє колесо та штовхнув мою любу дорожезну бричку за край. Вона бовкнула в зарості, ніби камінчик на дно ставка. От і готово.

Дорогою додому я розглядав долоні та думав. Це вже трохи надміру. Кому взагалі вірити, якщо не власним рукам? Тільки мені своїм рукам довіряти не можна — не після минулого разу чи й позаминулого. Хтось із Них увіз у мене, поки я спав, перехопив у мене владу над моїми ж руками, убив ними молодицю, майже незнайомку, чий єдиний злочин — трохи ласки за гроші. За місцевими законами за таке найгірше — два талери штрафу та ранок у колодках (і то, як на мене, занадто). Натомість насильницька люта смерть від моїх рук. *Моїх* рук, ти, покидьку. Я тобі цього не подарую.

Я сам винен — думав, хоч би платну пародію на звичайні людські стосунки можна собі дозволити. Сам винен, що вплутав цивільну. Так я собі думав, розглядаючи свої короткі, опецькуваті пальці, які проти мене використали, наче палицю, що зірвав із поясу вартового задерикуватий п'яничка. Не моя вина — вирішив я. Завжди не моя. Завжди Його.

*

Я здогадуюся, що навряд чи стану вам до вподоби.

Можливо, це єдине, що між нами знайдеться спільного, скористаймося ж цим сповна. Я жахливо чиню з ворогами чи зі своїми, а чи й собою. У процесі я рятую багатьох незнайомців (пересічно по п'ятеро-десятеро на тиждень) від найгіршого, що тільки може трапитися з людиною. Хотілося б сказати: це тому, що я належу до когорти добра, але ж ви відразу мене викриєте. І відразу зацитуєте мені Святе Письмо: «Не платіть нікому злом за зло¹».

Та ну? Навіть якщо Вони — вороги? Навіть, якщо Вони не люди?

Самі вирішуйте. Не певен, що мені вже не байдуже.

*

Є в мене дещо спільне з імператором: я народився для певного виду роботи без жодної можливості вибору. Син коваля може надумати втекти з дому та піти до війська чи приєднатися до трупи мандрівного театру або збирати бавовну чи жебракувати на кутку вулиці. Я — ні. Як і спадкоємець престолу, я не можу просто розчинитися в натовпі. Мене впізнають, знайдуть, примусять вернутися до належних почесей та обов'язків. А відмовитися від роботи, задля якої я народився, — немислимо. Це те саме, що сказати, ніби я сам вирішую — дихати мені чи ні.

Відома приказка в нашому ремеслі, що наша доля — самотність. Чиста правда. Найперше, щойно дізнаєшся, що в тебе є дар (слово «дар» я тут вживаю чисто технічно

¹ До римлян 12:17 (переклад Івана Огієнка).

на позначення вміння, на протипагу тому, що будь-яка притомна людина може захотіти в подарунок) — треба втекти з дому та обірвати всі зв'язки з попереднім життям. Це, безумовно, абсолютна необхідність. Коли я пішов із дому, поцупив батьків золотий фамільний перстень, усі материні коштовності та шовкову сестрину шаль, яку вона любила понад усе на світі. Я мусив. Наша сім'я була не бідна, але й не багата, а мені треба було мати щось при собі дрібне, що можна швидко та без зайвого клопоту обміняти на гроші. На частку вирученого я купив собі місце на лісовозній баржі й не цікавився навіть, куди ми пливемо. Суть ось у чому: Вони вільно пересуваються сушею, але не можуть перетинати солону воду. І на тому дякую.

Узагалі, якщо подумати, маю я ще одну спільність із Його Світлістю. У мене є абсолютна влада. От же мені пощастило.

*

Я знав, що далеко Він не втече. Вони не можуть — щойно лишують людське тіло, робляться голодні, а від голоду слабнуть. Його не важко буде знайти, а після такого жарту Він день чи два буде відносно тихий та мирний. Тож я повернувся додому, добре помився, ретельно вичистив зуби (спочатку сажею, потім миррою з м'ятою), спакував решту пожитків та поскладав на віслучу підводу — і тільки тоді мене осяяло: це ж можна було з тим самим успіхом пожертувати віслучою підводою замість брочки. Звісно, це все Він винен. Тільки Його вина.

Я звик раптово зриватися з місця. Ще б пак — стільки практики за роки — і я надзвичайно пристосувався

ніде не пускати корені й не заводити ніяких зв'язків. Однак, хоч куди б я їхав, точно знаю, із ким там зустрінуся — рано чи пізно. Об'єктивно кажучи, звісно, чудесно, що Їх так мало — інакше людству вже б настав гаплик і кінець. Та особисто для мене це означає, що доводиться мати справу з тими ж старими знайомцями (так би мовити) знову, знову і знову, поки Їм не обридну я, а мені — Вони. І повірте, Вони вже до смерті мені обридли — особливо з такими фокусами.

Мені пощастило. У першому ж містечку на моєму шляху саме вдався базарний день. Я продав підводу, віслюка і всі світські пожитки за не надто нестерпний дріб'язок, по чому в мене лишилося шістнадцять гульденів і сорок сім дрібних плюс одна закривавлена сорочка, одна груба брунатна церковна ряса і пара військових чобіт. Якщо порівняти, скільки я беру за простенький п'ятихвилинний підробіток, можна сльозами залитися, але, на щастя, мені загалом байдуже. Гроші та речі ніколи сильно мене не обходили. Заробляти шалено тяжко, спускати — легко, ну то й що? Це ніби мати найбільшу ділянку землі на острові з активним вулканом. Завжди розумієш: це всього лише питання часу.

Щоразу на новому місці я що є сили намагаюся Їх не помічати, але це неможливо. Нічого не можу із собою вдіяти, це як вівчарка на полі з вівцями. Хоча хай ліпше буде пес у провулку з котами — ось це непогана аналогія. Та сама інстинктивна, вроджена, несвідома антипатія, і Вони мене також не надто люблять. Я вловлюю Їхню присутність навіть окрайцем бічного зору і нічого тут не вдіяти — стійка, казали мені, як у мисливського пса.